

ΕΝΟΤΗΤΑ 7^η

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ «Η λύση του γόρδιου δεσμού»

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αλέξανδρος δέ ὡς παρήλθε ἐς Γόρδιον
πόθος λαμβάνει αὐτόν ιδεῖν τὴν ἄμαξαν τὴν
Γορδίου
καὶ τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης.
Πρὸς δέ δή ἄλλοις καὶ τότε ἐμυθεύετο
περὶ τῆς ἀμάξης
ὅστις λύσειε τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης
τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας.

Ὁ δὲ δεσμός ἦν ἐκ φλοιοῦ κρυνίας
καὶ οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ τούτου ἐφαίνετο.
Ἀλέξανδρος δέ ὡς ἀπόρως εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ
δεσμοῦ,
οὐκ ἤθελε δέ περιδεῖν ἄλυτον,
μὴ καὶ τοῦτο ἐργάσῃται τινὰ κίνησιν ἐς τοὺς πολλοὺς
παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν
καὶ ἔφη λελύσθαι.
Ἀπηλλάγη δέ οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός καὶ οἱ
ἀμφ' αὐτόν
ὡς τοῦ λογίου τοῦ ξυμβεβηκότος ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ
δεσμοῦ.
Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτός ἐκεῖνης βρονταὶ τε καὶ σέλας
ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν.

καὶ ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος ἔθνε τῇ ὑστεραίᾳ
τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τὴν λύσιν τοῦ
δεσμοῦ.

Ὅταν ο Αλέξανδρος ἔφτασε στο Γόρδιο,
τον κατέλαβε πόθος να δει την άμαξα του Γόρδιου
και το δεσμό του ζυγού της άμαξας.
Και μεταξύ άλλων βέβαια και αυτό λεγόταν
σχετικά με την άμαξα
ότι δηλαδή, όποιος λύσει το δεσμό του ζυγού της άμαξας
αυτός ήταν ορισμένο από τη μοίρα να εξουσιάσει την Ασία.

Ο δεσμός , λοιπόν , ήταν από φλούδα κρυνίας
και ούτε τέλος ούτε αρχή φαινόταν σ' αυτόν.
Ο Αλέξανδρος , όμως , επειδή αδυνατούσε να βρει τη λύση του
δεσμού,
δεν ήθελε όμως να τον αφήσει άλυτο,(γιατί φοβόταν)
μήπως και αυτό προκαλέσει κάποια αναταραχή στο πλήθος ,
αφού τον χτύπησε με το ξίφος του έκοψε στη μέση το δεσμό
και είπε ότι λύθηκε.
Απαλλάχτηκε λοιπόν από την άμαξα ο ίδιος και οι σύντροφοί
του
με την ιδέα ότι ο χρησμός είχε εκπληρωθεί για τη λύση του
δεσμού.
Και πράγματι εκείνη τη νύχτα βροντές και λάμψη από τον
ουρανό έδωσαν σημείο επιδοκμασίας.

και γι αυτό το λόγο ο Αλέξανδρος πρόσφερε θυσίες την
επόμενη μέρα
στους θεούς που του φανέρωσαν και τα σημάδια και τον τρόπο
λύσης του δεσμού.

Απαντώ με βάση το κείμενο:

1. Ποιος πόθος λαμβάνει τον Αλέξανδρο ὡς παρήλθε ἐς Γόρδιον;
2. Τι ἐμυθεύετο περὶ τῆς ἀμάξης ;

3. Πώς ἦν ὁ δεσμός;
4. Γιατί ο Αλέξανδρος οὐκ ἤθελε περιδεῖν ἄλυτον τον δεσμόν;
5. Πώς ο Αλέξανδρος ἔλυσε το δεσμό;
6. Τι συνέβη τῆς νυκτός ἐκείνης ;
7. Τι ἔκανε ο Αλέξανδρος τῇ ὑστεραία και γιατί ;

8. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις σημασίες τους στη στήλη Β

1 παρέρχομαι	α αφήνω
2 ὄρῳ	β εξουσιάζω
3. ἄρχω	γ φτάνω
4 ἐξευρίσκω	δ λάμψη
5 τό σέλας	ε βλέπω
6 θύω	στ σημάδι , απόδειξη
7 τῇ ὑστεραία	ζ βρίσκω
8 τό σημείον	η θυσιάζω
9 περιορῶ	θ την επόμενη μέρα

9. Να βρείτε τρία πρωτόκλιτα και τρία δευτερόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου και να κλίνετε σε ενικό και πληθυντικό

Β1.ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (οι ερμηνείες των λέξεων προέρχονται από την ηλεκτρονική σελίδα: <http://www.komvos.edu.gr/dictionaries/dictonline/DictOnLineCombo.htm>)

το ζεύγος= 1. δύο ὅμοια ἢ ταιριαστά· (πρβ. ζευγάρι): **α.** (λόγ.) για δύο ὅμοια ἢ συμμετρικά πράγματα που χρησιμοποιούνται μαζί: *Ένα ζεύγος υποδημάτων. || ζεύγος γυαλιών.* **β.** για δύο πρόσωπα, άντρα και γυναίκα: *Καλλιτεχνικό ζεύγος.* **2.** (γλωσσ.) για δύο λέξεις θεωρούμενες από την άποψη κάποιας ομοιότητας ἢ αντιστοιχίας: *Σημασιολογικά ζεύγη. Αντιθετικά ζεύγη ἢ ζεύγη αντιθέτων, π.χ. «μικρό – μεγάλο»*

ο ζευγίτης: 1. ο ζευγαρωτός ,2. ο ζευγάς, ο γεωργός

ζευκτός: αυτός που έχει ζευχθεί , ο συνδεδεμένος

ο ζυγός(ουσιαστικό)= Ια συσκευή με την οποία μετρούν το βάρος ενός σώματος· ζυγαριά: *Είδη ζυγών: πλάστιγγα, παλάντζα, καντάρι, στατήρας, γεφυροπλάστιγγα κτλ. Αντόματος / ευαίσθητος / φαρμακευτικός ζυγός. Ζυγός ακριβείας.* **β.** (μτφ.) ως σύμβολο της Δικαιοσύνης: *Ο ζυγός της Δικαιοσύνης / της Θέμιδας.* **ΙΙ.** Ζυγός: **1.** (αστρον.) αστερισμός του νότιου ημισφαιρίου. **2.** (αστρολ.) **α.** το έβδομο από τα δώδεκα μέρη στα

οποία διαιρείται ο ζωδιακός κύκλος και το αντίστοιχο χρονικό διάστημα από 23 Σεπτεμβρίου ως 23 Οκτωβρίου: Γεννήθηκε στο Ζυγό. **β.** για πρόσωπο που γεννήθηκε στο Ζυγό: Οι Ζυγοί, λένε οι αστρολόγοι, ταιριάζουν με τους Διδύμους. **IIIα.** κατασκευή (συνήθ. ξύλινη) την οποία προσαρμόζουν στον τράχηλο ζώων (βοδιών κτλ.) για να τα ζεύξουν (στο άροτρο). **β.** (μτφ.) για κατάσταση καταπιεστικής εξάρτησης, υποταγής: Ο ζυγός της δουλείας / της σκλαβιάς. Οι Έλληνες έζησαν τετρακόσια χρόνια κάτω από τον τουρκικό ζυγό **IV.** σειρά στρατιωτών ή γυμναζομένων, που είναι παραταγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλο στην ίδια ευθεία: ζυγός τεσσάρων ανδρών. (ως παράγγελμα): Τους ζυγούς λύσατε / αραιώσατε. **ΦΡ** εφ' ενός ζυγού, ο ένας πίσω από τον άλλον. **V.** (αθλ., πληθ.) όργανο γυμναστικής και το αντίστοιχο άθλημα: Παράλληλοι ζυγοί

ο ζυγός, η ζυγή, το ζυγό= διπλός, αριθμός που διαιρείται ακριβώς δια δύο **ΣΥΝ:** άρτιος **ΑΝΤ:** μονός, περιττός

διάζευξη: διαχωρισμός, διάσπαση, διάλυση

σύζευξη: συνένωση, σύνδεση, γάμος

η συζυγία: σύζευξη, ένωση δύο συζύγων

το ζύγωμα= προσέγγιση, πλησίασμα

ομόζυγος= ζεμένος στον ίδιο ζυγό

το ζύγι= 1α. (συνήθ. πληθ.) το καθορισμένου βάρους αντικείμενο που τοποθετείται στον έναν από τους δύο δίσκους μιας ζυγαριάς· τα σταθμά **β.** το ζύγισμα: Μας γέλασε / μας έκλεψε στο ζύγι, Πουλάνε με το ζύγι και με το κομμάτι. **2.** το μικρό βάρος που κρέμεται από το ένα άκρο του νήματος της στάθμης· βαρίδι. **3.** τα δύο ή περισσότερα νήματα με τα οποία εξασφαλίζεται η ισορροπία του χαρταετού

ζευγιάς= ο γεωργός που οργώνει με άροτρο· ζευγολάτης. **ΠΑΡΟΙΜΙΑ** Η παπάς παπάς ή ζευγιάς ζευγιάς.

ζύγισμα= η ενέργεια του ζυγίζω· η μέτρηση του βάρους ενός σώματος με ζυγαριά· (πρβ. ζύγιασμα): Δίνω τις αποσκευές για ζύγισμα.

ζυγωματικός= α. ζυγωματικά οστά, και ως ουσ. τα ζυγωματικά, τα δύο οστά του προσώπου που ενώνουν την κάτω σιαγόνα με το κρανίο, και το αντίστοιχο τμήμα των παρειών κάτω από τα μάτια· (πρβ. τα μήλα* του προσώπου). **β.** που βρίσκεται στα ζυγωματικά οστά: Ζυγωματική απόφυση. Ζυγωματικό τόξο / νεύρο.

ζυγοστάθμιση= διαδικασία η οποία αποβλέπει στην εξουδετέρωση των κραδασμών που δημιουργούνται κατά την περιστροφική ή παλινδρομική κίνηση διάφορων μαζών σε μηχανισμούς και μηχανές: Ζυγοσταθμίσεις τροχών αυτοκινήτων, ζυγοσταθμίζω.

διαζύγιο= η διάλυση του γάμου μεταξύ (ζώντων) συζύγων και η δικαστική απόφαση που την επικυρώνει: Ζητώ / παίρνω / εκδίδω διαζύγιο. Συναινετικό / αυτόματο διαζύγιο. (έκφρ.) παίρνω διαζύγιο από κπ. ή από κτ., παύω να έχω οποιαδήποτε σχέση με κπ. ή με κτ.: Πήρε διαζύγιο από την πολιτική. || (επέκτ.) η διάλυση κάθε είδους σχέσης, συνύπαρξης κτλ.: Η κοινή εκλογική κάθοδος των δύο κομμάτων κατέληξε μετεκλογικά σε διαζύγιο

διαζευκτήριο= έγγραφο που πιστοποιεί τη λύση ενός γάμου

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

1. διάζευξη : Να βρείτε τη σημασία της λέξης και αντώνυμό της από το λεξιλογικό πίνακα
2. ζυγός , ζευγάρι , συζυγικός , διαζευγμένος :να σχηματίσετε προτάσεις στα νέα ελληνικά
3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις από το λεξιλογικό πίνακα

- Το ποίημα που διαβάσαμε έχειομοιοκαταληξία.
- Ο γεωργόςτα βόδια στο αλέτρι άρχισε το όργωμα.
- Το.....των νεονύμφων έφυγε για γαμήλιο ταξίδι στη Χαβάη.
- Ο μπακάλης με γέλασε στο.....
- Σήμερα θα μάθουμε τις καταλήξεις των ρημάτων α'.....
- Σήμερα στο κέντρο της Αθήνας κυκλοφορούν οιαριθμοί.
- Τα πουλιάτην άνοιξη.
- Ο Πέτρος δυστυχώς πήρεΗτου ήταν δασκάλα . Το μόνο που απομένει είναι να εκδοθεί το
- Ο σύνδεσμος είτε είναι

4. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες τους από το Λεξιλογικό πίνακα.

- ✚ Του Έλληνα ο τράχηλος δουλείαν δεν υπομένει.
- ✚ Η συντροφική σχέση του ζευγαριού ήταν ανέφελη και ευτυχισμένη.
- ✚ Η σύνδεση των ηλεκτρικών κυκλωμάτων μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας μεταφέρει την ηλεκτρική ενέργεια από τη μια χώρα στην άλλη.

2.ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ (από ρήματα -β' μέρος)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Να αντιστοιχίσετε τα ρήματα που δίνονται στη στήλη Α με τα παράγωγα ουσιαστικά στη στήλη Β

1. βουλεύω	α .ὄρχηστρα
2. ῥέω	β .σήμαντρον
3 .ὄρχοῦμαι	γ.αἰσθητήριον
4. σημαίνω	δ. βουλευτήριον
5. ἀποβαίνω	ε. βακτηρία
6 .βαίνω	στ. ῥεῖθρον
7 .αἰσθάνομαι	ζ. ἀποβάθρα

2 Να αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά στην στήλη Α με την κατηγορία στην οποία ανήκουν

1 σκῆπτρον	α ὄργανο ἢ μέσο
2 δικαστήριον	β τόπο
3 λέκτρον	
4 γλύφανο	
5 χοάνη	

Γ.ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα με το ίδιο πρόσωπο στους υπόλοιπους χρόνους

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
νίπτει		
συνεπισχύεις		
θεραπεύουσι		
ἄρχετε		
κηρύττομεν		
ἀρπάζουσιν		
ῥίπτουσιν		

2. Να μεταφέρετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην οριστική παρατατικού και αορίστου

α. Ὁ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν **τάττει** πρὸς πᾶν τὸ ἐλλείπον τῷ φίλῳ .

β. Οἱ σύμμαχοι **κινδυνεύουσιν**.

γ. Ὁ παιδοτρίβης τοὺς παῖδας **γυμνάζει**.

δ. **Πιστεύω** εἰς ἓνα Θεόν.

ε. Ἀγαμέμνων τὴν θυγατέρα Ἴφιγένειαν ἐν Αὐλίδι **θύει**.

3. Οι παρακάτω προτάσεις αναφέρονται στο παρελθόν .Να αλλάξεις τους ρ. τύπους , ώστε να δηλώνεται παρόν (π.χ. πᾶσαι αἱ πόλεις ἐπίστευον αὐτῷ → πᾶσαι αἱ πόλεις πιστεύουσιν αὐτῷ)

1) Ὑπόνομον ᾤρυττον καὶ ὑφείλκον τὸν χοῦν.

2) Ψιλοὶ δώδεκα σὺν ξιφιδίῳ ἀνέβαινον.

3) Ἐντεῦθεν ἐτόξευον καὶ ἠκόντιζον.

4) Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Ἕλληνες πολλὰ δῶρα καὶ ἀργύριον τῷ Ἀρίωνι προσέφερον.

5) Οἱ Θηβαῖοι ἔπεμπον εἰς Ἀθήνας ἄγγελον καὶ ἔφραζον τὸ μέγεθος τῆς νίκης.

4. Στις παρακάτω προτάσεις να αντικαταστήσετε τους τύπους του Ενεστώτα του ρήματος εἰμί με τους αντίστοιχους του Παρατατικού:

✚ Δαρεῖος βασιλεύς ἐστὶ τῶν Περσῶν.

✚ Οἱ ἀθληταὶ ἐν τῷ σταδίῳ εἰσίν.

✚ Σὺ διδάσκαλος εἶ τῶν Περικλέους τέκνων;

✚ Καὶ ὑμεῖς Θρασυβούλου παῖδες ἐστέ;

✚ Ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΥΤΗ:

- λέξεις παράγωγες και σύνθετες της λέξης ζεύγνυμι
- παραγωγή ουσιαστικών από ρήματα
- Αύξηση –Οριστική Παρατατικού και Αορίστου βαρύτονων ρημάτων
- οριστική παρατατικού του ρήματος εἰμί